

De compositie van Marnix' boek is voortreffelijk, want zij past uitnemend op het viervoudig bedoelen: Hervet te woord te staan ⁵⁹); de Leuvensche doctoren en hun aanhang te hekelen; de Roomsche dwaalleer scherp en volledig *voor het volk* ten toon te stellen; de gezuiverde religie daarentegen met nadruk aan geestverwanten (en weifelende tegenstanders misschien?) opnieuw aan te prijzen.

Deze vier vormen een climax. Hoofddoel was, de broeders onder het kruis te sterken in hun overtuiging.

De Byencorf is vol Gereformeerde geloofsleer; het is veel te weinig opgemerkt ⁶⁰). En in die stukken is Marnix altijd in vollen ernst. Het is bewonderenswaard, hoe hij die talrijke gedeelten met groote kunst, zonder eenige gedwongenheid in de doorgaande ironie weet te plaatsen, neen, ze daarop glanzend te doen uitkomen, zóó dat, wien die waarheden dierbaar zijn, nog onder den levendigen indruk komt.

Zoo, waar hij in stijgende geloofsontroering het uit genade alleen stelt tegenover de zieleverleidende leer der goede werken. De ironie raakt hier zoozeer op den achtergrond, dat ze bijna verdwijnt. Maar de draad breekt niet: de apologeet van Rome geeft slechts in redenaarsovermoed den ketters hun volle gerechtigheid. Even pauze, en met een forschen greep hervat hij zijn taak; hij veinst schrik, maar met een reeks oratorische vragen leidt hij het vaste besluit in: „O neen, neen, wij willen ons dit in eeuwigheyt niet laten wijsmaken, dat de Schrift alsulcx soude leeren”. En het bonte spel van argumenten gaat weer voort.

Heel dit hoofdstuk geeft een uitstekend staal van doel, methode, stijl en taal van het boek ⁶¹).

In zes stukken heeft Marnix den Byencorf verdeeld, daarbij de zes questiën van Hervet op den voet volgend, alleen op een enkele plaats het onderwerp aanvullend.

Het begin stelt den eisch, te gelooven, wat de kerk gelooft, die naar willekeur decreteert, en haar leer van overal samenleest: de Byencorf! ⁶²) De ketters hebben dus altijd ongelijk; ze te examineeren en condemnneeren, is een kleine kunst; een proeve gaat er bij. Eén argument laat nooit in den steek: het *argumentum a fasciculis*, van den mutsaerden: „men salder

4-dvel

te
hoor← ironie alleen
weg

indeling

→ te hoort
(kritiek)

het argument